Poštnina plačana v gotovini. IZHAJA VSAK TOREK, ČETRTEK IN SOBOTO. Cena posamezni številki Din 1·50.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici štev. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI. Telefon št. 2552. LJUBLJANA, v četrtek, dne 20. septembra 1928. Telefon št. 2552. ŠTEV. 112.

Dva nova pravilnika.

V zadnjem času sta izšla dva pravilnika, katera sta važna za praktično trgovino. Oba pravilnika se tesno naslanjata na zakonite predpise o monopolu petroleja in o umetnih vžigalnikih in kresilih in urejata promet s temi predmeti.

I.

Pravilnik o monopolu petroleja.

Po zakonu o monopolu petroleja ima država izključno pravico, da uvaža petrolej, ga predeluje in prodaja na debelo.

Za izvrševanje tega zakonitega predpisa določa pravilnik, da sme uprava državnih monopolov dovoljevati privatnim osebam in podjetjem uvažanje, izdelovanje in prodajanje petroleja na debelo proti plačilu monopolne takse, ki jo določa upravni odbor samostojne monopolske uprave, odobruje pa minister za finance.

Vsakdo, ki uvaža ali prodaja petrolej, ne da bi imel posebno dovolilo uprave državnih monopolov, se kaznuje po odredbah veljavnih zakonov.

Petrolej smejo uvažati iz inozemstva samo osebe in privatna podjetja, katerih obrati so sodno protokolirani in pri svojih zbornicah registrirani, toda najmanjša količina, ki se sme uvoziti, mora znašati 10.000 kg.

Za dovolilo uvoza petroleja se vloži pri upravi državnih monopolov pismena prošnja, opremljena s takso za prošnjo in za rešitev o dovolilu uvoza v kolkih. V prošnji je treba označiti količino petroleja in carinarnico, pri kateri naj se petrolej uvozi. Prošnji se priloži v overovljenem prepisu potrdilo pristojnega davčnega oblastva o plačanem davku za minulo trimesečje tekočega leta, nadalje potrdilo pristojnega oblastva, da prosilec ni bil obsojen zaradi tihotapskih kaznivih dejanj. V prošnji se mora označiti poleg obmejne carinarnice tudi carinarnica v notranjščini, kjer se izvrši ocarinitev, to je pobere monopolna taksa.

Zaradi trgovine in prometa s petrolejem kakor tudi zaradi zavarovanja petrolejskih rezerv v državi, sme dovoliti uprava državnih monopolov otvarjanje privatnih prostih monopolnih založišč, tako za oni petrolej, ki se uvaža iz inozemstva, kakor tudi za onega, ki se izdeluje v domačih rafinerijah; vendar pa morejo biti taka založišča samo stalni rezervoarji. Monopolna taksa na petrolej, spravljen v privatnih založiščih, se pobira takrat, ko se petrolej odvaža iz založišča. Za privatna založišča se predpiše še poseben pravilnik.

Novi pravilnik, ki je stopil dne 18. septembra t. l. v veljavo, vsebuje nadalje detajlna določila, kako se pobira monopolna taksa, dalje o tranzitu petroleja, o destilaciji petroleja v privatnih rafinerijah in o denaturiranju petroleja za kmetijske namene in za ribji lov na Jadranskem morju.

II.

Pravilnik o umetnih vžigalnikih.

Umetni vžigalniki so postali monopolni predmeti dne 1. aprila 1928 na podlagi določila člena 80 finančnega zakona za 1928/29.

Pravilnik k temu členu določa, da se smatrajo za umetne vžigalnike one naprave, s katerim se s pomočjo kremena ali na kak drug način povzroči plamen ali iskra. Na vse vžigalnike in poleg tega še na kamenčke in kresila se pobira v gornjem členu finančnega zakona določena monopolna taksa. Monopolska taksa se ne pobira samo na navadne vžigalnike in na kremen iz navadnega kamena.

Umetni vžigalniki in njihovi obstojni deli se smejo uvažati samo z dovoljenjem monopolske uprave. Prošnje za dovoljenje se vlagajo neposredno pri upravi državnih monopolov. V prošnji je navesti: a) firma in kraj produkcije ter tovarniška zaščitna znamka, ako je vžigalnik ž njo opremljen; b) kolika količina se hoče uvoziti in katere vrste vžigalnikov ali kamenčkov; c) preko katere za tak uvoz poooblaščenih carinarnic se nameravajo vžigalniki in njihovi obstojni deli uvoziti; č) točen naslov prosilca, ki prosi za dovoljenje.

Prošnji je priložiti vzorec blaga, katero se namerava uvoziti ali če tega ni, vsaj načrt s točnim opisom. Prošnje in priloge je treba primerno taksirati (25 Din in vsaka priloga 2 Din).

Dovoljenje za uvoz se pošlje prosilcu preko carinarnice, preko koje želi blago uvoziti.

Umetni vžigalniki in obstojni deli se smejo uvažati v Slovenijo samo preko glavne carinarnice I. reda v Ljubljani.

Monopolsko takso na umetne vžigalnike plačajo naši državljani, kadar dohajajo iz inozemstva preko meje, le inozemci in turisti, ki prihajajo v našo državo samo začasno, smejo brez monopolske takse uvoziti en umetni vžigalnik in kremen.

Vžigalniki, za katere je plačana monopolska taksa, se ob uvozu na vidnem mestu žigosajo. Brez žiga se ne sme noben vžigalnik ob uvozu izročiti uvozniku. Plačilo monopolske takse na kremen ali na škatlje in pakete z vsakovrstnim kremenjem se označi posebno.

V roku petih mesecev, od dne ko stopi novi pravilnik v veljavo (dne 25. junija 1928) se izvrši naknadno žigosanje vseh umetnih vžigalnikov in bandeloriranje vsega kremenja. Naknadno žigosanje in bandeloriranje izvede srezka uprava finančne kontrole, kateri bodo morali lastniki takega blaga zalogo prijaviti v roku, katerega določi srezka uprava. Srezka uprava bo žigosanje in bandeloriranje izvedla brezplačno.

VEČERNI KOMERCIJALNI TEČAJI NA TRGOVSKI AKADEMIJI V LJUBLJANI.

Za leto 1928/29 se otvorijo pričetkom oktobra na trgovski akademiji večerni komercijalni tečaji, namenjeni pred vsem osebam, ki se pripravljajo za vstop v javne službe ali pa so že v službah, a si želijo kot slušatelji(ice) večernih komercijalnih tečajev razširiti in poglobiti svoje komercijalno znanje. Predavanja se vrše v večernih urah od 7. do 9. ure ter obsegajo: 1. knjigovodstvo in kontorna dela; 2. trgovska korespondenca; 3. trgovinstvo s posebnim ozirom na trgovsko in menično ter stečajno (konkurzno) pravo; 4. slovenska stenografija (pri zadostnem številu priglašencev tudi nemška); 5. italijanščina s posebnim ozirom na trgovsko-prometno frazeologijo in trgovsko korespondenco; 6. nemščina v istem izmerju.

Komercijalni tečaji trajajo do koncem aprila. Vpisovanje in vse potrebne informacije vsak dan pri ravnateljstvu trgovske akademije, Aškerčeva ulica 9/II., levo (poslopje tehniške srednje šole) ob uradnih urah.

Kako se spoštujejo naredbe velikega župana.

Še pred kratkim je opozoril gosp. veliki župan mariborske oblasti vse srezke poglavarje in tudi mestni magistrat mariborski na zakonska določila, ki urejajo pri nas krošnjarjenje. Napravil je to, ker so se stalno slišale pritožbe proti kršitvam krošnjarskih predpisov. Ne glede na to pa se v Mariboru nemoteno krošnjari tudi ob nedeljah ves dan, dasi je v uredbi o odpiranju in zapiranju izrecno določeno, da je vsako krošnjarjenje ob nedeljah prepovedano in ne glede na to se krošnjari tudi vsak dan tudi potem, ko so vse trgovine že davno zaprte. Mar so krošnjarji od zakonskih določil izvzeti, da obrtna oblast mirno gleda, kako se kršijo zakoni? Ali niso obrtni oblasti tozadevna določila znana? In če so ji, zakaj ne napravi red? Vidimo, da je obrtna oblast pri postopanju napram domačim, z davki težko obremenjenim trgovcem zelo točna in hitra. Tako je bilo v sredo pozvanih k obrtnemu referentu nekoliko mariborskih trgovcev v svrho zaslišanja o ovadbah, ki so jih vložili proti njim trgovski nameščenci radi kršitev zapiralnega časa! Zakaj dvojna mera?!

Kakor smo stali vedno na stališču, da mora pri odpiranju in zapiranju vladati red in da je tozadevna določila strogo izvajati, tako stojimo na istem stališču tudi še danes. Vendar pa ne moremo dopustiti, da se z ene strani trgovce strogo kaznuje, medtem ko se mirno trpi, da krošnjarji nemoteno kršijo prav iste predpise. Menimo, da smemo zahtevati, da se uporabi vsaj enaka mera za vse.

Če se na eni strani poziva na odgovornost domače trgovce in to na privatne ovadbe brez vsake utemeljitve in konkretnih podatkov, se pač na drugi strani ne sme mirno gledati tako grobe kršitve zakonov kakor jih vršijo v Mariboru krošnjarji. Zato prosimo gosp. velikega župana, da napravi v tem oziru red in opozori svoje organe, da veljajo zakonski predpisi tudi za krošnjarje.

KONGRES FOTOGRAFOV V LJUBLJANI.

V sredo dopoldne je bil otvorjen v Ljubljani II. kongres Zveze fotografskih udruženj SHS. Kongres je otvoril predsednik zveze Dušan Živojinović, ki je najprvo pozdravil tovariše in goste ter mesto Ljubljano, ki je udeležence tako gostoljubno sprejela, slednjič pa neodrešene brate Slovence in Hrvate v Primorju, ki se drugega rednega kongresa niso mogli udeležiti. Predsednik je kratko tudi omenjal dosedanje delo zveze in njene načrte za bodočnost.

Predsednik pokrajinske zveze za Slovenijo g. Grabjec je pozdravil zastopnika velikega župana, namestnika oblastnega odbora, zastopnika zbornice TOI g. dr. Pretnarja, predsednika Zveze obrtnih zadrug g. Rebeka in zastonpike ljubljanskega tiska. Omenjal je delovanje pokrajinske zveze fotografov za Slovenijo, ki je ena najbolje organiziranih v Zvezi. Po pozdravnih besedah zastopnika velikega župana g. Legata, zastopnika oblastne skupščine g. Erjavca, zastopnika zbornice TOI g. Pretnarja in g. Rebeka je predsednik Živojinović poročal o delu v preteklem letu. Ugotovil je velik napredek strokovne organizacije fotografov, ki so se že drugič zbrali, da nastopijo za svoje ogrožene pravice. Povsod se širi šušmarstvo, ki je posebno v tej stroki posebno razvito in veliko škodi poklicnim fotografom. Za obrambo stanovskih interesov je potrebna organizirana borba.

Glasilo Zveze »Fotograf« se vzdržuje z velikimi žrtvami in lepo napreduje. Naredba o zapiranju in odpiranju obratov je posebno hudo zadela fotografe, kajti ravno za to panogo obrtništva ne morejo veljati pravila o delovnem času, kakor lahko veljajo za druge obrti. Za materijelno pomoč fotografov bo skrbela Kreditna zadruga fotografov, ki bo čim prej osnovana. Druge pereče zahteve in pravice fotografov bo pa v veliki meri uredil novi zakon, ki stopi v veljavo začetkom prihodnjega leta in ki bo uveljavil enakopravnost fotografske obrti.

Sledilo je obširno poročilo tajnika o organizaciji posameznih pokrajinskih zvez. V preteklem letu so bile ustanovljene nekatere nove pokrajinske zveze, žal da vojvodinski fotografi in fotografi v Bosni in Hercegovini še niso bili organizirani kljub vsem naporom središnje uprave, da bi se ustanovile pokrajinske zveze tudi v teh pokrajinah. Najbolje organizirana je gotovo pokrajinska Zveza za Slovenijo, ki je organizirala II. kongres Zveze v Ljubljani.

Poročilo tajnika in blagajnika so zborovalci soglasno sprejeli, nakar so poročali zastopniki posameznih pokrajinskih zvez. Nato je bilo zaključeno dopoldansko zborovanje. Popoldne se je kongres nadaljeval in bomo rezolucije kongresa priobčili v prihodnji številki.

Ljubljanska borza.

Tečaj 19. septembra 1928.	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	—·—	22·8325
Berlin 1 M	13·5550	13·5850
Bruselj 1 belga	—·—	7·9126
Budimpešta 1 pengö . .	—·—	9·9236
Curih 100 fr.	1094·10	1097·10
Dunaj 1 šiling	8·0040	8·0340
London 1 funt	275·85	276·65
Newyork 1 dolar	56·84	57·04
Pariz 100 fr.	—·—	222·41
Praga 100 kron	168·32	169·12
Trst 100 lir	296·45	298·45

FINANČNOPOLITIČEN POLOŽAJ AVSTRIJE.

V prvih šestih mesecih tekočega leta je izkazal avstrijski proračun 575·07 mil. šilingov dohodkov in 495·59 milj. šilingov izdatkov, tako da je preostal previšek 79·48 milj. šilingov. S tem previškom so morali kriti tudi večino investicij, ki so znašale 94·36 milj. šilingov. Če vzamemo še investicije v račun, preostane majhen primanjkljaj v znesku 14,880.000 šilingov. V isti dobi lanskega leta so znašali dohodki v tekočem poslovanju 519,940.000 šilingov, izdatki 463,780.000 šilingov, preostanek 56 milijonov 160.000 šilingov. Zopet upoštevajoč investicije v znesku 93,090.000 šilingov, se je zaključilo lansko prvo polletje s primanjkljajem 36,930.000 šilingov. Letošnji primanjkljaj je bil torej za več kot polovico manjši od lanskega, pa še lanski ni bil posebno velik.

Trgovinska bilanca Italije.

Celokupni uvoz Italije je v prvih petih mesecih tekočega leta znašal 8980·6 milijonov, izvoz pa 5585·7 milijonov lir. Isto razdobje lanskega leta je dalo 9918·1 oziroma 6559·1 milj. lir. **Primanjkljaj trgovinske bilance dosega 3394.9 milijonov in je tedaj za 35 milijonov večji od lanskega, ki je znašal 3359 milijonov lir.**

Med poimensko navedenimi uvoznimi predmeti zavzemlje pšenica prvo mesto. Uvozilo se je 13·3 milijonov stotov v vrednosti 1455·6 milj. lir. Čeprav je bil uvoz za okroglo 300.000 stotov višji, se je vendar za ta predmet spričo nazadovanja cen protrosilo okroglo 430 milijonov manj nego lani. Živahen je letos uvoz živine, ki je dosegel 86.383 napram 30.082 glav v vrednosti 146·7 milijonov napram 61·4 milijonov lir. Uvoz živine je bil z dvema tretjinama izravnan spričo nazadovanja potrebe po svežem in zmrznjenem mesu. Sladkorja se je uvozilo 504.304 q v vrednosti 65.2 milj. lir. Za 10.000 q večji je bil uvoz bombaža: 1,054.795 q v vrednosti 981.6 milj. lir. Železo in jeklo beležita nazadovanje. Isto velja tudi za premog. Uvozilo se ga je 3½ milj. napram 5·3 milj. ton v vrednosti 461·8 milj. napram 1061·1 milj. lir. Ta predmet je prihranil okroglo 600 milijonov lir. Ostali uvozni predmeti ne beležijo bistvenih razlik.

Za trgovinsko bilanco najbolj izdaten je izvoz surove svile, ki je znašal 25.793 q v vrednosti 573 milijonov lir. Slede ji bombaževinasti izdelki s 192.714 q v vrednosti 469·2 milj. lir. Izvoz umetne svile je napredoval za celih 891.000 kilogramov, ki je vrgel skupno 220 milijonov lir. Mešanih svilenih izdelkov se je izvozilo 2·6 milijona kg v vrednosti 222½ milijonov lir. Izvoz zadnjih predmetov je napredoval za en cel milijon kg, nazadoval pa po vrednosti za 15 milijonov lir. Pomaranče in mandarini beležijo neugodno leto. Izvozilo se jih je komaj za 121·7 milj. proti 348·7 milj. lir. Limone so se temu nasproti izvrstno uveljavile: 1,221.745 q v vrednosti 152·4 milijonov lir proti 1,035.300 v vrednosti 141·5 milj. lir proti 15.236 komadov v vrednosti 301 milijon lir. Vsi ostali izvozni predmeti ne nudijo posebno velikih izprememb.

KAKŠEN BO PRIDELEK LANU.

Poročilo iz Rige pravi: Neugodno vreme letošnjega poletja je najbolj zadelo vzhodnobaltiške obrobne dežele. Estonska, Latvija, Litva in sosednji ruski zahod, te klasične dežele za preskrbo evropske platnene industrije, nimajo pričakovati v letošnji jeseni nič več kot polovico lanskega pridelka; manj pa tudi ne, kakor so to pomotoma raznesli inozemski časopisi. Pridelovalni prostor v Litvi znaša 90.000 ha, za 20.000 ha več kot lani. Latvija je padla lani na 62.000 hektarov in se je dvignila letos za 20%, kar se pa nekaterim zelo dvomljivo zdi; uradnih številk še ni, dočim so one za Litvo uradne. Estonska bo približno na lanskem stališču, v najboljšem slučaju ca. 40.000 ha. Po kvantiteti je torej Litva že spredaj, po kvaliteti je pa za Latvijo in Estonsko. V Moskvi priznavajo, da se je letošnji splošni pridelek, posebno še pridelk lanú, pomaknil v dežele vzhoda, ki so pa, kakor že vemo, prometnotehniško in agrikulturno zaostale. Rusi so eksportirali lani 28.000 ton lanú, letos ga bo komaj polovica. V nasprotju z evropskim vzhodom ima pa evropski zahod letos prav ugoden pridelek.

HRANILNE VLOGE V ČEŠKOSLOVAŠKI.

Stanje hranilnih vlog pri 373 hranilnicah na Češkoslovaškem je izkazalo na koncu prvega letošnjega polletja nad 16 milijard Kč. S koncem preteklega novembra so bile dosegle vloge stanje 15 milijard. V dvigu za eno milijardo so pa pač vštete tudi obresti za drugo polletje 1927 in večkrat tudi za prvo letošnje polletje. Največji povišek vlog so dosegli prvi trije letošnji meseci. Do konca julija so vloge zopet narasle in jih je bilo že 16.258 milijonov Kč. Opomnimo pri tem, da se izvršijo v juliju obrestni pripisi za prvo polletje. Na vseh vlogah v znesku 16.258 milijonov Kč je bilo udeleženih 203 čeških hranilnic z 10.192 milijoni, 168 nemških s 5094 milijoni in dve zvezni hranilnici z 972 milijoni Kč.

Zahteve gremija v okolici Maribor glede odpiranja in zapiranja trgovin.

Širši odbor trgovskega gremija za okolico Maribor je v svoji seji dne 9. septembra 1928 na podlagi sklepa izvanrednega občnega zbora (protestnega shoda) z dne 2. septembra t. l. protestiral proti naredbi velikega župana mariborske oblasti o odpiranju in zapiranju trgovskih obratovalnic, ki je bila objavljena v »Uradnem listu« št. 75 dne 10. avgusta t. l. ter je sklenil sledečo

resolucijo:

Naredba velikega župana nikakor ne odgovarja razmeram v okolišu gremija glede odpiranje in zapiranje trgovin in sicer: a) Ob delavnikih: Čas ob 7·30 zjutraj je veliko prepozen za odpiranje, ker odhaja ljudstvo, po večini delavstvo, na delo bodisi v tovarne, bodisi na polje, po leti že med 6. in 7. uro, po zimi pa med 7. in 8. uro ter si v tem času nakupuje zase življenske potrebščine. Zapiranje trgovin v poletnem času ob 7. uri pa je prerano, ker se ljudje vračajo z dela še-le med 19. in 20. uro; b) ob nedeljah: Že od nekdaj obstoja navada, da se prebivalstvo, ki med tednom radi oddaljenosti od trgovine nima časa za nakup svojih potrebščin, preskrbi z istimi ob nedeljah ob enem ko prihaja k službi božji, ki se vrši navadno od 6. do 7. in od 10. do 11. ure predpoldne.

Nova naredba dopušča obratovanje samo od pol 8. do pol 10. ure; ta čas je pa za postrežbo običajnega nedeljskega obiska trgovin pri cerkvah za vse trgovce prekratek.

Naredba pa prepoveduje tudi vsem trgovcem v občinah: Kamnica, Krčevina, Lajtersberg, Pobrežje, Radvanje, Studenci in Tezno vsako obratovanje ob nedeljah. Med temi občinami je Kamnica najhujše prizadeta, ker njeni prebivalci so večinoma hribovci in po večini od cerkve po več ur oddaljeni in si morejo nakupovati samo ob nedeljah življenske potrebščine.

Zahtevamo torej iz tehtnih razlogov, da se uredba spremeni v toliko, da bodo smeli srezki poglavarji določati ure o odpiranju in zapiranju trgovin po krajevnih potrebah **in da se dovoli za vse trgovine na deželi, ki se nahajajo pri cerkvah, delovni čas ob nedeljah štiri ure, in sicer od 7. do 11. ure.**

Enaka pravica se naj podeli tudi občini Kamnica in naj se razveljavi za isto občino izjema pod čl. 25, točka 1 nove naredbe.

BUDIMPEŠKO GOSPODARSKO PISMO.

Ministrski svet je sklenil ustanovitev **gospodarskega ministrstva.** Za ministra je bil imenovan dosedanji finančni minister dr. Bud, njegovo ministrstvo je prevzel Wekerle. Pravice gospodarskega ministrstva so začrtane zelo na široko. K njegovim nalogam spada tudi gospodarski program. Kako bo s programom, bo pokazala šele bodočnost; vendar so izročili kompetenci novega ministrstva še številna važna posamezna vprašanja — sicer samo v študijske svrhe —, tako vprašanje kartelov, carine, tarif, kreditov in investicij. **O pomanjkanju krme smo pisali že na drugih mestih. Po zadnjih poročilih je pridelek pšenice** še veliko večji kot ga je navedla zadnja uradna cenitev, in bo znašal previšek namesto štirih kar šest milijonov metrskih stotov. Torej bi bilo dosti žita za krmo, za domačo porabo in še za eksport, zlasti še, ker je tudi pridelek rži in ječmena obilen.

Razmotrivanja o gospodarskem položaju so skaljena vsled skrbi o **draginji.** Indeks male trgovine je narasel v avgustu od 120·98 na 126·33, kar je v tem letnem času nenavaden pojav. Prognoza za pozno jesen zato ni posebno pogumna, čeprav more zaznamovati **industrija** večkrat nalahno zboljšanje. To pa ne velja za obe osnovni industriji, za **premogovno** in za **kovinsko.** Produkcija surovega železa nazaduje; produkcija premoga sicer raste, a poraba ne raste tako hitro. **Strojna in elektrotehnična industrija** sta bili dobro zaposleni, izvoz zadnje se je v več dežel močno dvignil. Vsled dobrega žitnega pridelka se je povečala možnost prodaje **poljedelskih strojev,** kojih eksport stalno raste. **Stavbno gibanje** zaznamuje v zadnjem času tako v glavnem mestu kot na deželi zboljšanje. Do konca julija so dobavile budimpeške opekarne za mestne stavbe okoli 70 milijonov kosov opeke. Stavbna podjetja računijo za jesen z najmanj tolikšno zaposlenostjo kot je bila lani. Tudi v **tekstilni industriji** se kažejo znaki zboljšanja. Tudi prej slaba zaposlenost **usnjene industrije** se je izdatno **zboljšala.** Prav tako razmeroma dobro zaposlena je **kemična industrija.** Izgledi **mlinske industrije** so sedaj v splošnem ugodnejši kot lani, in sicer zato, ker je pridelek žitaric kvantitativno in kvalitativno izborno izpadel in ker bo zato toliko več dela. — Trg **efektov** vztraja v nedelavnosti, kot že vse poletje. O novih najdiščih **boksita** poročamo na drugem mestu.

AMERIŠKA ELEKTRIČNA INDUSTRIJA.

Newyorška banka Dillon Read and Co. je dovolila družbi North American Edison v New-Yorku, ki kontrolira kot najvažnejša podružnica North Am. Ed. Coe. še osem drugih podružnic, posojilo v znesku 20 milijonov dolarjev po 5½%. Gre za največje ameriške družbe v preskrbovanju z elektriko, ki so dobavile v poslovnem letu 1927/28 električni tok 823.000 odjemalcem. Čisti dohodki družbe so narasli od 10,200.000 dolarjev v letu 1925 na 15,300.000 dolarjev v imenovanem poslovnem letu 1927/28. Skupiček posojila bo služil v prvi vrsti odplačilu vseh tekočih dolgov. Treba je samo upoštevati ogromno število 823.000 (822.834) odjemalcev, da vidimo, kako velikansko podjetje je to, tudi če ga prenesemo na ameriške dimenzije.

* * *

RUSKE GOSPODARSKE ŠTEVILKE.

Po uradnih ruskih statističnih podatkih je znašala brutoprodukcija državne veleindustrije v mesecu juliju 719 milijonov rubljev proti 574 milijonom v lanskem juliju; v prvih desetih mesecih tekočega gospodarskega leta (oktober 1927—julij 1928) je znašala 8015 milijonov rubljev. 1 rubelj je ca 30 dinarjev. Skupni denarni obtok je izkazal 1. avgusta tekočega leta znesek 1718 milijonov rubljev proti 1443 milijonom 1. avgusta lanskega leta . Povprečna mesečna plača delavca se je dvignila od 64·32 rubljev v lanskem juliju na 70·17 rubljev v letošnjem juliju.

PO SVETU.

Bombaževi pridelek v U. S. A. ceni ameriški poljedelski minister po stanju od 1. septembra na 14,439.000 bal. Produkcija zadnjih petih let je znašala povprečno 14,160.000 bal. Obdelani svet znaša letos 44,910.000 acrov, lani 44 milj. 950.000 acrov.

Efektna borza v Sofiji se je zopet otvorila z začetkom septembra. Pozneje se bo pečala borza tudi z devizno trgovino.

Železo iz rude direktnim potom dobiti je namen nove družbe, ki se je poleg že obstoječe tozadevne družbe osnovala v Essenu na Nemškem.

Tovarne umetne svile rastejo na dan kot gobe iz tal. Danes beremo o dveh novih tovarnah, ena v Angliji, druga v Holandiji.

Borzo za kakao je dobil poleg Londona tudi Liverpool, in sicer 10. t. m.

Naročila nemške države železnice bodo izšla te dni in bodo znašala 1720 milijonov mark.

Nemški žitni pridelek je izpadel letos zelo ugodno. Pridelek rži cenijo na 7,813.000 ton ali za 979.000 ton več kot lani, pšenice bo pa za 214.000 ton več.

Harrimanova koncesija na Poljskem še ni perfektna in bodo potrebna še nadaljnja dolgotrajna obravnavanja.

Nov angleško-francoski koncern umetne svile se pripravlja. Kot osnovno glavnico imenujejo ogromno vsoto 1 milijon funtov. Tudi družba Dynamit Nobel hoče zgraditi tovarno za proizvajanje umetne svile (v Bratislavi) in hoče pri tem izkoristiti svoje zveze z I. G. Farben.

Tajništvo londonske železne in jeklene borze piše v svojem zadnjem mesečnem poročilu, da je rastoča tendenca v cenah za jeklene polfabrikate na kontinentalnih trgih prinesla angleški jekleni industriji veliko naročil in da je zaposlenost v tej industrijski panogi tako dobra kot že dolgo časa ne.

Češkoslovaško obrestno mero so dvignili. Glej o tem poseben člančič.

Znižanje italijanske obrestne mere od 5½ na 5¼% je letos že tretje znižanje Italijanske banke.

Škodove tovarne v Plznu so dobile večja naročila za nabavo lokomotiv za mandžurske železnice.

Po končanem rudarskem štrajku na Švedskem so pričeli zopet z rednim odpošiljanjem železne rude iz Narvika, pristanišča severošvedske produkcije železne rude. Narvik sam je na Norveškem.

Obtok bankovcev v Češkoslovaški je znašal pred tednom nad 7500 milijonov čsl. kron.

Leta 1888 ustanovljena Dunlop Ltd se bo združila z družbo Macintosh, ustanovljeno leto 1824, in bo dobila ime Macinlop Ltd. Sta pa to dve kavčukovi podjetji v Angliji. Vse tovarne obeh tvrdk zaposlujejo okoli 40.000 delavcev in nastavljencev in imajo nad 3500 hektarov kavčukovih in bombaževih plantaž.

Klic po zaščitni carini postaja na Angleškem zmeraj nujnejši. Za konservativno konferenco v Yarmouthu, ki se bo vršila 27. t. m., je sestavljenih 13 resolucij za splošno zaščito industrije, ki pravijo, da je najboljše sredstvo proti brezposelnosti. Zlasti zahtevajo zaščitno carino za železo in jeklo, nato pa za steklo, volno in prejo.

Ustanovili bodo nov poljski kartel cinkove pločevine. Kartel bo imel obliko družbe z o. z.

Nemške plovbne pristojbine hoče zvišati nemško državno prometno ministrstvo za 11 odstotkov. Na protest državnega odbora nemške notranje plovbe je odgovorilo ministrstvo, da pridejo v poštev finančni, prometnopolitični in stavbnopolitični oziri. Zvišanje bi moralo biti zelo visoko, a bo znašalo samo 11 odstotkov. Dalje dve tretjini kot pristojbin prosti sploh nista prizadeti in so predvidene tudi izjeme, tako za premog in za važna živila.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobava. Mašinsko odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 27. septembra t. l. ponudbe glede dobave smirkovega prahu in šelaka ter glede dobave železnih samokolnic. — Gradbeno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. oktobra t. l. ponudbe glede dobave dveh stružnic. — Saobračajno - komercijelno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 28. septembra t. l. ponudbe glede dobave odbojnih signalnih čepic. — Obče odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 4000 kg belih in pisanih cunj za snaženje. — (Pogoji so na vpogled pri posameznih odelenjih.) — Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 25. septembra t. l. ponudbe glede dobave šamotne opeke in šamotne moke; do 1. oktobra t. l. glede dobave nosilnih vzmeti. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Grosisti, ki iščejo odjemalcev med trgovci na deželi, morajo inserirati v »TRGOVSKEM LISTU«!

SVETOVNO STANJE MOTORNIH KOLES.

Število v vseh državah sveta registriranih motornih koles je v zadnjih letih trajno raslo. 1. januarja 1924 je bilo priglašenih 1,077.000 koles, 1. januarja 1925 1,244.000, leto nato 1,435.000, 1. januarja 1927 1,675.000 in 1. januarja letos pa po računih ameriškega trgovskega urada 1,944.000. V zadnjih 12 mesecih je bil torej prirastek daleko največji. Po kontinentih so se motorna kolesa v letih 1924, 1927 in 1928 takole razdelila:

	1. januarja 1924:
Evropa	739.568
Amerika	202.467
Afrika	23.447
Azija	35.287
Avstralija z Oceanijo	76.566
Skupaj	1,077.335

	1. januarja 1927:
Evropa	1,320.601
Amerika	151.617
Afrika	49.393
Azija	50.098
Avstralija z Oceanijo	103.011
Skupaj	1,674.720

	1. januarja 1928:
Evropa	1,577.167
Amerika	140.847
Afrika	53.499
Afrika	52.499
Avstralija z Oceanijo	119.951
Skupaj	1,944.303

Vidimo, da je Evropa v vseh treh navedenih letih daleko na prvem mestu in da je imela na primer 1. januarja letos ca 80 odstotkov vseh motornih koles sveta. Torej ima Evropa pri motornih kolesih približno isto premoč kot jo ima Amerika pri avtomobilih, samo da je absolutno število avtomobilov neprimerno večje. V Evropi zopet je Anglija na prvem mestu. V Zedinjenih državah število motornih koles stalno pada; to pa zato, ker so nabavni stroški za avtomobil tam relativno tako nizki, da si rajši vsakdo nabavi avto. Pač pa je z motornimi kolesi vseskozi opremljena policija; ta kolesa imajo posebno konštrukcijo in dosežejo hitrost 130 do 140 km. Z motornimi kolesi lovijo prehitro vozeče avtomobile, zato so tako hitri.

Industrija.

Mednarodni kartel rotacijskega papirja se pripravlja. Zastopniki češkoslovaških, avstrijskih, ogrskih in skandinavskih tovarn papirja, ki izdelujejo časnikarski rotacijski papir, so pričeli s tozadevnimi predpogoji, ki nameravajo ustanovitev prodajnega kartela za Srednjo in Vzhodno Evropo obenem z določitvijo cen.

Rekord nemške avtomobilne industrije. V letošnjem letu se je nemška avtomobilna industrija nenavadno visoko dvignila. Produkcija osebnih avtomobilov je narasla za 36 odstotkov, njih prodaja pa za 39 odstotkov. Prodaja tovornih avtomobilov je narasla za 45 odstotkov. Naravnost sijajen je pa napredek pri prodaji motornih koles, ki so jih prodali letos za 62 odstotkov več kot v isti dobi lanskega leta.

Denarstvo.

Nemške D-banke na Poljskem. Te banke se zato tako imenujejo, ker so njih začetne črke D. To so: Diskontna družba v Poznanju in Katovicah, Darmstädter in Deutsche Bank v Katovicah in Dresdenska banka v Katovicah, Tarnovicah in še nekje. Njih diskontirane menice so znašale na koncu leta 1926 12,470.000 zlatov, na koncu leta 1927 že 49,760.000 zlatov in so prišle s 1. septembrom leta 1928 že na 85 milijonov zlatov. Tudi hranilne vloge so zelo narasle, od 19,900.000 zlatov koncem leta 1926 na 31,140.000 zlatov na koncu junija 1928.

Rumunska pogajanja za posojilo. »Adverul« poroča, da je bila Blairova skupina pripravljena dati Rumuniji predujem v znesku 20 milijonov dolarjev samo pod pogojem, če bi izročila Rumunija zlato zalogo, nahajajočo se pri Angleški banki, kot jamstvo za predujem ameriški banki. Rumunska Narodna banka ima pri Angleški banki imovino 10 milijonov dolarjev in bi se mogel gel izročiti Blairovi skupini samo ta znesek. Ker se je pa označala tudi obrestna mera, ki jo je zahtevala ameriška banka za predujem, kot previsoka, se je Rumunska Narodna banka izrekla proti zastavi zlata; to je bil po poročilu imenovanega lista vzrok, da so se pogajanja prekinila. Rumunsko posojilo se vleče z drugimi posojili vred kot jara kača od dneva do dneva.

Carina.

Carinski dohodki v 3. dekadi meseca avgusta so znašali 58,450.571 dinarjev; od tega pride na ljubljanski carinski urad 10,812.000 Din. Dosedanji carinski dohodki v tekočem proračunskem letu, od 1. aprila do 31. avgusta, so znašali 659,302.000 Din, lani v istem času pa 689,542.000 Din.

RAZNO.

Kitajski valutni in finančni načrti.

Kdor se zanima za svetovno politiko in za svetovno gospodarstvo, ta ve, da je 1. avgusta t. l. kitajska narodna skupščina, kuomintang imenovana, proglasila v Nankingu **Kitajsko za enotno državo** ter da bo sklicana za 1. januarja 1929 še večja skupščina, ki bo obsegala tudi zastopnike Mandžurije, Mongolije in Tibeta. Zato je prav, da tudi temu ogromnemu gospodarskemu telesu, ki se prepira zanj ves svet, posvetimo par vrstic. Govorili bomo o kitajskem denarstvu.

Denarni sistem Kitajske označajo navadno kot najbolj kompliciran denarni sistem sveta. To je le deloma res. Kitajska prav za prav nima **nobene denarne vrednote**, temveč samo **utežno enoto za srebro, tael**, ki je vrhu tega krajevno še zelo različna. Kitajcu bi se evropejski denarni sistem zdel dosti bolj zamotan kot kitajski, če bi vzel Evropo za enoto. In Kitajska je s stranskimi deželami tako velika kot Evropa in šteje tudi približno toliko prebivalcev. Celó za deželo srebrne vrednote ne smemo smatrati Kitajsko; kajti večina domačega plačilnega prometa se ne vrši v srebru, temveč v **bakrenih novcih**; ti novci so bili edino plačilno sredstvo na Kitajskem pred prihodom evropskih trgovcev, ki so importirali srebro. Srebrni novci narodnega kova so bili na Kitajskem v obtoku po padcu dinastije Mandžu, torej po letu 1911; v prvi vrsti imenujemo **Juanšikkajev dolar**, ki predstavlja sedaj z vsebino $^{890}/_{1000}$ finega srebra (23·97 gramov) nekakšen predpogoj za poenotenje denarstva na Kitajskem. Vojske generalov v zadnjih letih so ustvarile vse drugo prej kot pa predpogoje za moderniziranje kitajskih plačilnih sredstev.

Finančni minister vlade v Nankingu je sklical v začetku julija **gospodarsko in finančno konferenco**, ki je zasnovala **sanacijski program**. Glede valutnega vprašanja je predlagala konferenca **odstranitev taela, vpeljavo srebrnega dolarja kot narodne vrednote** ter ustanovitev **novčne banke**. Končni cilj teh naredb bi bila uvedba **zlate vrednote**. Udejstvitev tega programa zavisi od nadaljnjega razvoja notranjih političnih razmer na Kitajskem. Kaj mislijo kitajski strokovnjaki o posameznostih valutne reforme, o tem razpravlja prav zanimivo dr. Ma Yinčo v šanghajskem časopisu »The China Critic« v številki od 5. julija t. l. Avtor je pristaš zlate valute, do katere mora priti Kitajska že zato, da postavi obrestovanje in odplačevanje svojih **inozemskih dolgov** na soliden temelj, ki bi ne bil odvisen od kolebanja v ceni srebra. Da more preiti k zlati valuti, potrebuje Kitajska primerne **zlate rezerve**; ta bi se pa ne nabavila potom inozemskega posojila, temveč s **koncentracijo rimes izseljencev**. Priporoča se ustanovitev inozemskih podružnic Kitajskih bank v najvažnejših izseljeniških okrajih. Poenotenje obtoka denarnih sredstev naj se pripravi z upeljavo **proste pravice kovanja za srebrni dolar**, v kojo svrho bi morala nakovalnica denarja v Šang-haju kakor hitro mogoče pričeti z obratom. Po izvršitvi teh predpogojev, ki imajo za namen preskrbo kitajskega gospodarstva s plačilnimi sredstvi, bi bilo treba pričeti s kovanjem **zlatih novcev**, pri čemer bi služili zaenkrat obe vrsti novcev kot zakonito plačilno sredstvo z neomejeno plačilno močjo. **Novčna pariteta** obeh novcev naj bi imela **razmerje 1 : 16**, a bi se morala v slučaju spremembe v ceni srebra plačati neka pristojbina; misli se samo na padec cene srebra.

Poenotenje kitajskega denarstva bo ena največjih nalog, ki jo je kdaj morala rešiti kakšna država na valutno-političnem polju. Če bodo vzeli problem resno v roke, se bodo gotovo pokazale tudi posledice za ceno zlata in srebra na svetovnih trgih.

Premog, drva, koks, kovaški premog in oglje
»ILIRIJA«
Vilharjeva cesta (za Glavnim kol.), Kralja Petra trg 8, Miklošičeva c. 4
Telefon štev. 2820.

Ivan Hribar: 122

Moji spomini.

24./V. 1913.

Dr. Šusteršič zastavil je takoj svoje podkopovalno delo. Na kak način me je takrat črnil na zgoraj, mi ni znano; poznejše njegovo tozadevno delo, o katerem bom še govoril, pa omogoča tudi v tej zadevi gotove zaključke.

O tem rovarenju izvedel sem najpreje po podružnici »Kreditnega zavoda« v Trstu. Za preuredbo dalmatinske parobrodarske službe zanimal se je namreč jako živahno nemški poslanec Günther. Z le-tem sva o stvari večkrat govorila in on mi je nujno svetoval, naj privzamem za financovanje tudi kak nemški zavod. Iz tega razloga stopil sem, ko mi je Delles potrdil, da bi to bilo res želeti, k podružnici »Kreditnega zavoda« v Trstu ter sem ondi povprašal, bi li le-ta ne hotel financovanje izvesti skupno z »Ljubljansko kreditno banko«. Načelnik podružnice obljubil mi je takoj pisati svoji centrali na Dunaj ter mi potem dati telefoničen odgovor. Čez tri dni sporoči mi po telefonu, da je bil Delles pri njem ter da ga je povprašal, bi li »Kreditni zavod« ne hotel popolnoma samostojno prevzeti vse financovanje nove družbe za dalmatinsko parobrodarstvo.

To me je zelo inenadilo; vendar sem hotel še počakati, da potrdilo te vesti izvem iz ust Dellesa samega. Za to je bila kmalu prilika. Peljal sem se nekega dne v Trst. Na kolodvoru v Ljubljani snideva se po predhodnem dogovoru z Dellesom in on me povabi, da se ob 2. popoldne popeljem ž njim ogledovat si tržaška pristaniška dela. Dejal je, da mi že še po telefonu sporoči, kam naj pridem. Ko sem ga vprašal, kako je to, da je pri »Kreditnem zavodu« interveniral za prevzetje vsega financovanja, odgovoril mi je odklonjevalno. Čakal sem pa tudi zastonj obljubljenega telefonskega obvestila..

Sedaj sem takoj vedel, koliko je odbila. Spoznal sem prav od blizu prislovično avstrijsko neiskrenost. Potrdilo o njej dobil sem naslednjega dne v naznanilu Serafina Tovića, da so dalmatinski parobrodarji sklenili, da urede stvar samostalno ter da se zaradi tega pogajajo zopet z »Lloydom«. Kasneje so stopili v zvezo z »Jadransko banko« ter so po nasvetu Dellesovem ustanovili parobrodarsko družbo »Dalmatia«, poleg katere pa je tudi še ostala družba »Ragusea«. Dalmatinsko parobrodarstvo bilo je na ta način urejeno veliko slabše, kakor bi pa bilo po mojem projektu; poleg tega pa je vlada izdala na leto tri milijone subvencije več in to zato, ker je dobršen del te subvencije »Avstrijski Lloyd« pobasal za-se.

Pripomniti bi še bilo, da je sedanja boljša zveza z Benetkami — kajti do takrat je bila ta zveza pod vsako kritiko — nastala temeljem moje spomenice. Jaz sem namreč nameraval izvesti med Trstom in Benetkami z neznatno letno subvencijo 200.000 K vsakodnevno brzo zvezo na ta način, da bi se bili parniki iz Trsta odpeljavali ob 8. zjutraj ter iz Benetk vračali že ob 4. ali 5. popoldne.

13./III. 1913.

40. Dogodki meseca septembra 1908.

Dne 8. septembra 1908 imela je na Ptuju »Družba sv. Cirila in Metoda« svoj občni zbor. Ptujski nemškutarji, katere je prišel vzpodbujat državni poslanec Malik, napadli so goste, ki so se po železnici pripeljali na občni zbor. Zlasti surovo obnašali so se proti slovenskim damam. Napada se je udeležil, kakor se je kasneje izkazalo, celo župan Ornig.

Naravno je, da so vesti o tem napadu izzvale v Ljubljani, kakor sploh po Slovenskem, velikansko ogorčenje. To ogorčenje je rastlo zlasti zato, ker se je bilo izkazalo, da napadencev ni branila niti policija, niti okrajno glavarstvo; poslednje je celo na prošnjo za pomoč ostalo gluho.

Kmalu po teh dogodkih obiskal me je nekoč v županski pisarni dr. Triller. Povedal mi je, da se pripravlja v Ljubljani protestno zborovanje zaradi ptujskih dogodkov in da bosta na tem zborovanju govorila on in dr. Oražen. Ko me je potem spremljal po stopnjicah, pristavil je: »Če v petek po Ljubljani tudi malo zaropota, ne bo škode.« Tem besedam nisem pripisoval nikakega posebnega pomena; vzel sem jih le figuralno. Pravi pomen mi je bil jasen še-le po zborovanju, katero je bilo določeno za 18. dan septembra.

Zaradi zborovanja govorila sva nekolikrat z deželnim predsednikom baronom Schwarzom. Vselej me je zagotavljal, da upa, da se bo zborovanje mirno izvršilo. Pravil mi je, da policijski organi deželne vlade ne poročajo ničesar, iz česar bi se dalo sklepati, da se zborovanje ne bi izvršilo mirno in v redu. Tudi jaz sem imel od magistratnih policijskih organov enaka poročila in izrekel sem nado, da je v resnici pričakovati popolnoma mirnega zborovanja. Vendar me je pa stvar nekoliko skrbela, ker sem vedel, kako razburjeno je ljubljansko občinstvo zaradi ptujskih dogodkov. Dogovoril sem se torej z mestnim policijskim svetnikom, da ukrene vse varnostne odredbe. V dan zborovanja sva z vladnim policijskim svetnikom Wratschkom o shodu še govorila, a oba sva bila prepričana, da je pričakovati mirnega zborovanja. Kvečjemu se je mislilo, da utegne mladina, kakor je to že od nekdaj v Ljubljani navada, iti demonstrovat pred kazino. Zato se je odredilo, da se dohodi do kazine po policiji zapro.

Za tisti dan naznanil mi je tudi grof V. A. Bobrinskij, ki je s svojo rodbino stanoval v hotelu »Triglav« v Bohinjski Bistrici, da se pripelje z večernim vlakom v Ljubljano ter da se potem z brzovlakom ob 9·45 odpelje v Bukovino. Ker sem grofa Bobrinskega hotel v Ljubljani pozdraviti, naprosil sem magistratnega predsedstvenega tajnika viteza Bleiweisa, da se mu pelje na kolodvor nasproti; jaz pa sem se podal v »Mestni dom«. Pred njim je bila zbrana ogromna množica ljudstva. Ves trg Cesarja Jožefa je bil natlačeno polen. Ravnotako natlačeno polna je bila dvorana »Mestnega doma«. V dvorani poiskal sem dr. Trillerja ter sem ga prosil in rotil naj v svojem govoru v mojem imenu pozove zborovalce, da se po zborovanju mirno razidejo. Rekel sem mu, naj jim pove, da je tu čast Ljubljane angaževana. Dr. Triller je dejal, da to mojo željo sporoči dr. Oražnu kot poslednjemu govorniku. Jaz sem se nato pomešal med zborovalce na trgu pred »Mestnim domom«, da vidim, če je med njimi opaziti kaj sumljivega. Našel sem posamezne gruče ljudi, ki so se med seboj živahno razgovarjali. Pristopil sem k nekaterim teh gruč ter jih prosil, naj se po zborovanju gotovo mirno razidejo. Pred Mahrovo hišo našel sem vladnega policijskega nadsvetnika Wratschka, ki me je zatrdil, da ničesar sumljivega opazil ni in da se nadeja, da pojdejo ljudje po zborovanju mirno narazen.

(Dalje prihodnjič.)

Bančni zakon na Poljskem bodo deloma odpravili deloma pa v posameznih točkah spremenili. Hipotekarne banke v Varšavi bodo primorane dokazati, da razpolagajo z naložno glavnico 5 milijonov zlatov. Drugim bankam v glavnem mestu bodo zvišali minimum od 1 milijona zlatov na 2½, bančnim zavodom v provincijalnih mestih pa na 1½ milijona zlatov.

Nova skladiščna organizacija za čilski soliter. Devet čilskih organizacij za prodajo solitra je osnovalo v mestu Valparaiso odbor za izbiro tvrdk, ki so določene na evropskem in na egiptskem trgu za razdelitev čilske produkcije solitra potom konsignacijskih skladišč. Odbor je pravkar dovršil izbiro in je imenoval imena tvrdk. Za konsignacijska skladišča je določenih 1,800.000 ton solitra in bodo razdelili to vsoto na 15 tvrdk. Od teh bodo pa že samo tri dobile dodeljenih 82 odstotkov. Ena med njimi je nanovo v Londonu ustanovljeni prodajni koncern Chilian Nitrate of Soda Distributor, ki obsega štiri tvrdke. Ta koncern je dobil dodeljenih 920.000 ton, več kot polovico vse vsote. Druga tvrdka je Salitea Comp., ki dobi 310.000 ton, tretja pa Fabioncello z 250.000 tonami. Ostale tvrdke, 12 pa številu, dobijo 18 odstotkov ali 320.000 ton.

Stendard Oil. K skupini Standard Oil pripadajoče družbe bodo po poročilih iz Newyorka izplačale za tretjo četrtino tekočega leta 50,100.000 dolarjev dividend, t. j. za 2 milijona dolarjev več kot lani, a za 7,600.00 dolarjev manj kot v drugem letošnjem četrtletju. V prvih devetih letošnjih mesecih znašajo dividendna izplačila 156,700.000 dolarjev, lani v istih mesecih so znašala 157,900.000 dolarjev.

Boksit na Ogrskem. O boksitu na Ogrskem smo že večkrat pisali; to je aluminijeva ruda, ki nam služi za produkcijo te sedaj tako važne kovine. Dočim so pa dosedanja nahajališča daleč proč od glavnega mesta, so odkrili sedaj v neposredni bližini Budimpešte, le nekaj kilometrov od središča mesta, obširna skladišča boksita, kojih kvantum cenijo na podlagi dosedanjega vrtanja na 70 do 80 milijonov ton. Blizu tam so prav tako bogata nahajališča.

Kako pomagajo poljedelstvu Švicarji. Na zadnji seji zveznega sveta so dovolili izplačilo zneska 10 milijonov švic. frankov kot začasno izredno podporo poljedelstva. Pet milijonov bodo porabili za zvišanje produkcije surovega masla, ostanek pa za živinorejo, sadjarstvo, perotninarstvo, zelenjarstvo in za stranski zaslužek potom domačega dela. To je začasna podpora; glavna še pride.

Ruska manganova Harrimanova koncesija. Pisali smo, da je Harrimanova skupina to koncesijo vsled nerentabilnosti odpovedala in da bodo ustanovili novi sovjetski trust za izkoriščanje manganovih rudnikov v Čiaturi (Kavkazija). Sedaj beremo: Produkcija za leto 19281 1929 je proračunjena s 500.000 do 600 tisoč tonami. Za razmah eksporta so ustanovili posebno delniško družbo, ki pripravlja v inozemstvu že prodajne možnosti.

DROBNE VESTI.

Dvotirna proga Zagreb—Beograd je dobila zopet prirastek v otvoritvi 75 km dolgega drugega tira v Slavoniji. Glavni del nove proge v Slavoniji bo dokončan v decembru.

V založbi generalne carinske direkcije je izšel statistični pregled o naši zunanji trgovini v prvi polovici tekočega leta.

Ogrske državne železnice razpisujejo velike dobave lesa; dobave se bodo dobile potom licitacije.

1112 angleških premogovnikov so zaprli od 1. junija 1925 do 30. junija 1928, od teh 362 za vedno, dočim mislijo druge zopet otvoriti.

Tudi druge banke v Češkoslovaški so zvišale s 15. septembrom obrestno mero na 4½%.

Angleška produkcija surovega železa je znašala v avgustu 519.000 ton napram 537.800 tonam v juliju, produkcija surovega jekla pa 648.000 in 667.000 ton.

Uvoz hmelja v Češkoslovaško je bil v juliju večji kot izvoz iz Češkoslovaške; izvozili so 1300 stotov po 50 kg, uvozili pa 1528 stotov, od teh iz Jugoslavije 519 stotov, dobro tretjino vsega uvoza.

Banka za električna podjetja v Zürichu zaključuje gospodarsko leto 1927/28 zelo ugodno. Čisti dobiček je narasel od 6,400.000 na 9,660.000 frankov ob zvišani delniški glavnici 23,500.000 frankov. Dividenda znaša tudi pri zvišanem kapitalu zopet 10 odstotkov.

Avstrijska sladkorna produkcija je zašla vsled katastrofalnega položaja na svetovnem trgu in vsled zvišanja domačih cen v Češkoslovaški v prav težek položaj. Zastopniki pesne produkcije in zastopniki sladkornih tovarn se dogovarjajo o akciji za zboljšanje položaja, ne da bi pri tem obremenili konsum.

Kvote jekla je pustila konferenca mednarodnega jeklenega kartela kljub vseskoz dobri zaposlenosti in takojšnji prodaji narejenega blaga nespremenjene.

Zborovanje mednarodnega kartela cevi se vrši 21. in 22. t. m. na Dunaju. Posvetovali se bodo o vprašanjih cen in prodaje.

Mednarodna konferenca svile, ki je bila določena za sredo septembra, se bo vršila šele na koncu oktobra.

120 let obstoječa budišinska kovinska tvrdka C. G. Tietzes Eidam je zašla v plačilne težkoče. Vsa pasiva znašajo 7,500.000 mark, aktiva pa samo 2,750.000 mark.

Cementni kartel na Ogrskem so podaljšali za nadaljnih pet let.

Evropska zveza aluminija je bila pod istimi pogoji kot doslej podaljšana za tri leta.

V treh kanadskih provincah bodo pridelali 534 milijonov bušelov pšenice, 31 ovsa, 130 ječmena, 12 rži.

Pred dvema letoma na Dunaju ustanovljena mednarodna organizacija odpravnikov (spediterjev) je sprejela sedaj na občnem zboru razsodiščna pravila, glasom katerih imajo evropski ekspediterji možnost, da poravnajo svoje spore preko sodišč tudi pri mednarodnih diferencah.

Rusi so v Avstriji zopet veliko naročili, zlasti bombaževega in volnenega blaga.

Rumunske uvozne določbe je rumunsko finančno ministrstvo deloma spremenilo, tako glede bombaževe preje, žganja itd.

Bančne fuzije večjega obsega se izvršujejo na Francoskem.

Nemški rjavi premog se bo s 1. oktobrom podražil.

NAJNOVEJŠI MODEL PISALNIH STROJEV

je zgradila svetovnoznana nemška tovarna kot konkurenčni izdelek znanih angleških in ameriških tipov.

Opremljen je ta stroj z vsemi tehničnimi pripomočki, v vsakem oziru neprekosljivo delo, elegantne oblike ter vsestransko priporočljiv.

Dobi se z vsako pisavo s poljubnimi znaki neposredno iz tovarne ter stane franko in ocarinjen loco Maribor 5000 dinarjev. Edina prilika si naročiti stroj popolnoma po osebnih željah brez podražujočega posredovanja v prvovrstni kakovosti.

Pisalni stroj je na ogled pri g. K. Tiefengruberju, Maribor, Wildenreinerjeva 17, kjer dobe interesenti pojasnila in naslov.

TRŽNA POROČILA.

»STABILIZIRANI BAKER«.

Ameriški bakreni sindikat je bil ustanovljen z namenom, da stabilizira ceno bakra; a neprestano ceno zvišuje in jo je sedaj zopet, pa še zelo občutno. Na podlagi tega poviška je na primer nemška zveza elektrolitnega bakra dvignila ceno od 140 mark na 142·25 pri 100 kg. Stara cena je bila v veljavi od konca maja, razen majhnega kolebanja, povzročenega po tečaju dolarja. Pač pa so ceno pred majem kar dvakrat dvignili s prav kratkimi presledki vmes. Neki nemški list se vsled zadnjega dviga zelo jezi in opetovano ugotavlja, da izrabi sindikat bakra vsakokratni tržni položaj, čeprav si je sam sebi stavil nalogo, da cene stabilizira. Sedaj je potreba po bakru precej velika in so zato šli brž s cenami gor.

Tržne cene v Ljubljani (dne 15. septembra 1928). Govedina: v mesnicah po mestu I. vrste 17, II. vrste 15 Din; na trgu: 1 kg govejega mesa I. 17, II. 15, III. 12, jezika 17 do 20, vampov 8 do 10, pljuč 6 do 8, jeter 15 do 18, ledic 18 do 20, možganov 18 do 20, loja 5 do 10; 1 kg telečjga mesa I. 22·50, II. 20, jeter 25 do 27·50, pljuč 15 do 20; 1 kg prašičjega mesa I. 25, II. 20 do 22, pljuč 10, jeter 15, ledic 25, glave 7·50, parkljev 6, slanine trebušne 26 do 28, slanine ribe in sala 28 do 29, slanine mešane 25 do 26, slanine na debelo 26 do 27, masti 28 do 30, šunke (gnjati) 30 do 35, prekajenega mesa I. 30 do 32·50, II. 25 do 27·50, prekajenih parkljev 8 do 10, prekajene glave 10, jezika 35; 1 kg koštrunovega 13 do 14, jagnjetine 18 do 20, konjskega mesa I. 8, II. 6; 1 kg krakovskih klobas 40, debrecinskih 40, hrenovk 32, safalad 32, posebnih 32, tlačenk 20, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 50, prekajene slanine 28 do 30; 1 piščanec majhen 8 do 10, večji 25 do 35, kokoš 20 do 30, petelin 25 do 30, raca 20 do 25, nepitana gos 40 do 50, pitana gos 40 do 60, domač zajec, manjši 10, večji 15 do 20; 1 liter mleka 2·50 do 3, 1 kg surovega masla 36 do 40, čajnega 50 do 55, masla 40 do 44, bohinjskega sira 28 do 32, sirčka 10, jajca, par 2·50 do 3; 1 liter starega vina 16 do 22, vina dalmatinca 11 do 14, čaša piva 3·50, vrček piva 4·50 do 5, steklenica piva 5·50 do 6; 1 kg belega kruha 5·50, črnega 4·50, rženega 4·50; 1 kg luksusnih jabolk 8, jabolk I. 6, II. 4, III. 3, luksusnih hrušk 10, hrušk I. 8, II. 6, III. 3, ena oranža 5, limona 2 do 2·50, 1 kg rožičev 8, mandeljnov 52 do 70, orehov 10, luščenih orehov 32, češpelj 5 do 9, suhih hrušk 10, grozdja 10 do 12, brusnic 12; 1 kg kave Portoriko 72 do 76, Santos 46 do 48, Rio 32 do 40, pražene kave I. 90 do 100, II. 70 do 80, III. 50 do 60, kristalnega belega sladkorja 14, sladkorja v kockah 16, kavne primesi 18, riža I. 10, II. 8, 1 liter namiznega olja 19, jedilnega 17, vinskega kisa 4·50, navadnega 2·50, 1 kg soli morske, debele 2·50, kamene, mlete 2·75, celega popra 70, mletega 72, paprike III. vrste 32, sladke paprike, po kakovosti 52, 1 liter petroleja 9, 1 kg testenin I. 3·75, II. 80, 1 kg moke št. 0 5, na debelo 430 do 435, št. 2 4·75, na debelo 410 do 415, št. 4 4·50, št. 5 na debelo 390 do 395, št. 6 4, na debelo 310 do 325, kaše 5·50 do 6, ješprenja 5 do 6, ješprenjčka 10 do 12, otrobov 2·50, koruzne moke 4·50, koruznega zdroba 4·50 do 5, pšeničnega zdroba 6 do 7, ajdove moke I. 8 do 9, II. 6 do 7, ržene moke 4·50 do 5; 1 q pšenice 295, rži 300 do 325, ječmena 300, ovsa 275, prosa 300, nove, sušene koruze 330 do 335, ajde 275 do 300; 50 kg premoga 30, 1 tona premoga 440, 1 m³ trdih drv 160, mehkih 60 do 75; 1 q sladkega sena 130, polsladkega 120, kislega 75 do 100, slame 75 do 80; 1 kg glavnate solate 5 do 6, ajserice 5 do 6, endivije 5 do 6, radiča 3, poznega zelja 1·50, rdečega zelja 3 do 4, kislega zelja 6, ohrovta 2 do 3, karfijol 10 do 12, kolerab 3 do 4, kolerab, podzemljic 1 do 1·50, špinače 4 do 5, paradižnikov 4 do 5, kumar 1 do 2, 100 kumaric za vkisavanje 8 do 10, 1 kg buč 2 do 8, fižola v stročju 4 do 6, 1 liter luščenega 5 do 6, 1 kg čebule 4, česna 10 do 12, krompirja 1·50 do 2, repe 1 do 1·50, kisle repe 4, merica jurčkov 5 do 6, 1 kg korenja 3, peteršilja 5, zelenjave za juho 5, zelene paprike 8 do 10.

MARIBORSKE TRŽNE CENE OD 15. SEPTEMBRA 1928.

(V dinarjih.)

Govedina 10—18, teletina 15—22·50, svinjina 15·30, ovčje meso 12, klobase 18—40, salame 70—80, konjsko meso 5—9 za kg, konjske kože 170—300 za komad, goveje kože 17—19·50, telečje kože 26—29, svinjske kože 10—11, goveje usnje 85—130, podplati 50—95.

Perutnina 15—130, domači zajci 5—40 komad.

Mleko, maslo, sir, jajca. Mleko 2—3, smetana 10—19 liter, maslo 40—60, sir 26—80 za kg, jajca 1·25—1·50 komad.

Pijača: vino novo 12—14, staro 16—25, pivo 9·50, žganje 30—40, sadjevec 4—5 liter.

Kruh beli 5·50, črni 5.

Sadje: jabolka 3—6, slive 3·50—6, posušene 10—12, breskve 14—16, hruške 4—7, mandelji 40—60, orehi 36 za kg.

Špecerijsko blago: kava I. 80—90, II. 50 do 70, pražena I. 90—110, II. 50—70, čaj 70 do 125, sol 2·75, testenine 10—12, med 20 do 25, sladkor 14—16, kvas 35, milo 16—18 za kilogram, kis 2—6, olje 20—22 za liter.

Žito: pšenica, rž, ječmen, oves 3, koruza, proso 3—3·50, ajda 2·50—3, fižol 5—6, grah, leča 14.

Mlevski izdelki: pšenična moka 3·50 do 4·75, ržena moka 4·50—5, pšenični zdrob 5·50, ajdova moka 6—7 za kg.

Krma: seno 100—160, slama 55—60 za 100 kg.

Kurivo: drva trda 140—150, mehka 105 do 120 za m³, premog trboveljski 40—50, velenjski 24—28 za 100 kg, oglje 2, karbid 7, sveče 25—35 za kg, petrolej 7, benzin 10 liter.

Zelenjava: salata glavnata 0·75—1, endivija 1—1·50, zeljnate glave 0·75—2, ohrovt 1—2, koloraba 0·50—1 za komad, paradižniki 3—4, čebula 2·50—3, česen 12—16, krompir 1·25—2, hren 5—8, kislo zelje 5, kisla repa 3 za kg, špinača, fižol v stročju, motovilec 1 za kupček.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

Josip Rosenberg

Maribor

Umetni mlin, trgovina žita, :- moke in surovih kož. -:

L. M. ECKER

sinova

Stavbinska, galanterijska in ornamentska

kleparnica.

Oblastveno dovoljeno podjetje za izvrševanje vodovodnih del in centralnih kurjav.

Ljubljana, Slomškova ul. 4

Telefon 2933 int.

Za jugoslovanski patent št. 2237 od 1. oktobra 1923 na:

„Izboljšanja na vratilskih sklopkah“

(Achsenkupplung)

se iščejo kupci ali odjemalci licenc. — Cenj. ponudbe na:

ing. Milan Šuklje, Ljubljana, šelenburgova ul.

JAVNA SKLADIŠTA d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 33

Vkladiščevanje blaga. — Prevažanje pohištva s pohištvenimi vozovi. — Carinsko prosto skladišče. — Spedicija vseh vrst. — Točna in kulantna postrežba.

Naslov za brzojavke: SKLADIŠTA. — Telefon štev. 2366.

MALINOVEC

in druge brezalkoholne pijače, narave, brez esenc, brez saharina in kemikalij, iz svežega sadja in grozdja

RUDOLF NIEFERGAL

MARIBOR, Koroška cesta št. 1

Trgovci, oglašajte v »Trgovskem listu«!

TRG.-IND. D. D.

TISKARNA MERKUR

Ljubljana

Gregorčičeva ul. 23

se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovino, obrt in industrijo ter za urade, društva i. t. d.

Lastna KNJIGOVEZNICA

Telefon [illegible]

Ureja dr. IVAN PLESS. — Za trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: O. MIHALEK, Ljubljana.